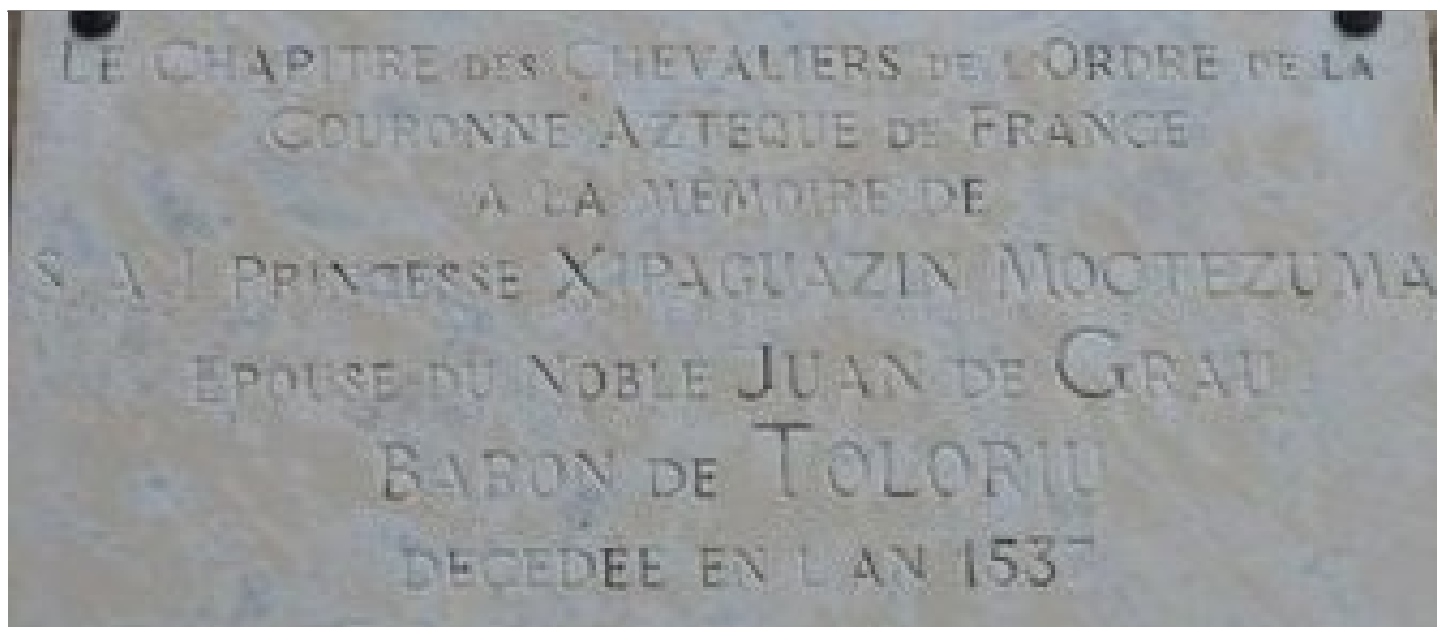

La filla «catalana» de l'emperador Moctezuma que va portar el seu tresor a l'Alt Urgell

Autor: César Cervera ()

Data de publicació: 05-12-2015

El diari ABC de Madrid es fa ressò —amb alguna dada que no ha contrastat prou— de l'estada de la filla de Moctezuma a Catalunya i de la llegenda del tresor asteca que hi ha amagat entre nosaltres.

L'Assemblea Nacional Catalana fa servir les seves conferències, suposadament de contingut cultural, per proclamar que personatges històrics considerats d'origen castellà són, en realitat, nascuts a Catalunya. Així s'ha esdevingut amb en Cervantes, en Colom i Santa Teresa de Jesús...i fins i tot amb personatges estrangers com n'Americo Vespucci i en Leonardo Da Vinci. Entre les darreres «descobertes» de l'ANC hi ha el fet que Hernán Cortés no va néixer a Medellín, Badajoz, sinó a Catalunya i amb el nom de Ferràn Cortès.

No debades, malgrat l'esforç herculi per apropiat-se del més gran nombre de personatges històrics, sembla que una princesa asteca amb fermes vincles amb Catalunya ha passat inadvertida als voraçs ulls dels independentistes. En efecte, la princesa Xipaguazin Moctezuma, una de les filles de l'emperador asteca, va viure fins a la mort a Toloriu, a l'actual terme municipal del Pont de Bar (Lleida).

Com és que una princesa asteca va acabar vivint a la vora dels Pirineus catalans? El 1519, en Joan de Grau va participar en la conquesta de Mèxic sota el comanament d'Hernán Cortés. Conforme a allò que era freqüent entre els conqueridors de l'època, en Joan es mullerà —alguns historiadors han assenyalat que potser només es va tractar d'un simple amistançament— amb Xipahuazin Moctezuma, filla de l'emperador, la qual, en fer-se cristiana, va triar el nom de Maria. Arribats en aquest punt, cal mencionar que Moctezuma va tenir 19 fills amb dones diferents.

En acabada la seva epopeia al Nou Continent, Joan de Grau i Maria Moctezuma van viatjar a Toloriu, on el català hi exercia de baró. Després de passar alguns anys plegats, la princesa va tenir un fill poc abans de finir. Batejat com a Joan Pere de Grau i Moctezuma, el fill de la parella va esdevenir baró de Toloriu i emperador legítim de Mèxic. Com

que les terres i béns de l'extingit Imperi aleshores asteca es trobaven a mans dels reis castellans, en Joan Pere de Grau i Moctezuma va reclamar durant mitja vida els títols, terres i béns del seu avi. El castell de la família a Toloriu va servir de refugi fins a la mort del pretendent, el qual hi va viure gelosament, però sense renunciar als seus títols i envoltat dels seus pocs partidaris i d'algun indi que havia acompanyat la mare de Joan Pere a la nova vida de Catalunya.

D'aquella data ençà, les distintes branques dels hereus de Moctezuma no han fet sinó reclamar els seus drets, adés amb arguments reals, adés amb arguments que es fonamenten en fantasioses cessions de títols. D'altra banda, quatre-cents anys després de la mort de Maria Moctezuma, concretament el 1936, és a dir durant la Guerra Civil, la tomba de la princesa, a l'església de la zona, va ser saquejada i destruïda per un escamot de militars. Aquests militars perseguien una llegenda segons la qual la princesa asteca i el seu marit s'havien endut a Espanya un mastodòntic tresor que havia pertanyut a Moctezuma.

La llegenda del tresor de Moctezuma

Durant l'anomenada Nit Trista, en la qual Hernan Cortés i els seus homes van haver de fugir del cap i casal asteca, part del tresor de Moctezuma es va perdre durant el desplaçament. No pas en va una llegenda molt estesa assegura que el tresor va anar a parar a mans d'en Joan de Grau, que se l'endugué a Espanya, concretament a Can Vima, una residència de camp propera de l'antic camí del Quer Foradat a Martinet (Lleida) passant per Béixec.

Segons que relata aquesta llegenda, un tresor compost de 132.000 pesos en or i joies de l'època encara es troba amagat en algun recòndit indret d'aquesta zona del Pirineu català. El 1934, seguint el rastre del suposat tresor ocult, uns aventurers alemanys compraren per 3.000 pessetes totes les terres que hi havia al voltant de l'esmentat Can Vima, però mai no ha transcendit que reeixissin a trobar ni una sola peça d'or asteca.

A l'església on va ser saquejada la tomba de Maria Moctezuma, hi ha penjada actualment una placa escrita en francès. És el darrer record del fet que la filla del cèlebre emperador asteca va morir en un menut municipi de l'Alt Urgell.

César Cervera

Article publicat al diari ABC el 28 d'agost del 2014.